

Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği: Ergen Formunun Geliştirilmesi 1

Development Of Intimacy Scale In Romantic Relationships For Adolescents

Dursun BALTA Hülya ERCAN

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman, Türkiye
Doç. Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik Ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, Karaman, Türkiye

ÖZET

Yakınlık, romantik ilişkilerin önemli boyutlarından birini oluşturur. Dolayısıyla yakınlığın ergenlik dönemi psikososyal gelişim özellikleri arasında yer aldı söylenebilir. Romantik ilişkiler insan doğasının vazgeçilmez özelliklerindedir. Ancak ergenlik dönemi romantik ilişkilerinde yakınlığın doğası ve yakınlık gelişimi konusunda bilinenler azdır. Bunun önemli nedenlerinden biri konuya ilişkin çalışmaların görece sınırlı olmasıdır. Özellikle Türkçe’de geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış, bir yakınlık ölçeğinin bulunmaması nicel araştırmalar yapmayı zorlaştırmaktadır. Bu nedenle araştırmanın temel amacı “Ergenlik dönemi romantik ilişkilerinde yakınlık düzeyini ölçmeye hizmet edecek bir ölçme aracı geliştirmek” olarak belirlenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubu uygun örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Katılımcılar 2019-2020 eğitim öğretim yılında ortaokul ve lise düzeyinde eğitimine devam eden 263 öğrenciden oluşmuştur. Veriler Demografik Bilgi Formu, UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği için geliştirilmiş olan maddeler kullanılarak toplanmıştır. Analizler SPSS 17.00 paket programı ile yapılmıştır. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen bulgular, ergenlik dönemi romantik ilişkilerinde yakınlığın üç alt boyutu bulunduğunu ortaya koymuştur. Bu boyutlar yardım ve destek (8 madde), fiziksel çekim (3 madde) ve ilişkide güven (4 madde) olarak adlandırılmıştır. Bu üç alt boyutun, toplam varyansın %63’ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Maddelerin faktör yükleri .63 ile .83 arasında değişmektedir. Uyum geçerliliği için katılımcıların yakınlık puanları ile yalnızlık puanları arasında negatif yönde orta düzeyde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunduğunu ($r = .45$) ortaya koymuştur. Yine Cronbach’s Alpha katsayısı yardım ve destek alt boyutu için .92, fiziksel çekim için .79 ve ilişkide güven için .70, ölçeğin tamamı için .81 olarak hesaplanmıştır. Cronbach’s Alpha katsayıları, ölçeğin güvenilir olarak değerlendirilebilmesi için yeterli görünmektedir. Sonuç olarak 15 maddeden oluşan “Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği: Ergen Formu”nun, ergen romantik ilişkilerinde yakınlık düzeyini ölçmek için kullanılabilirlik yeterli olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, romantik ilişkiler, yakınlık, ölçek geliştirme.

ABSTRACT

Intimacy is one of the important dimensions of romantic relationships. Therefore, it can be said that intimacy is among the psychosocial development characteristics of adolescence. Romantic relationships are one of the indispensable features of human nature. However, little is known about the nature of intimacy and the development of intimacy in adolescence romantic relationships. One of the important reasons for this is the relatively limited number of studies on the subject. The lack of a scale whose validity and reliability studies have been conducted especially in Turkish makes it difficult to conduct quantitative research. For this reason, the main purpose of the research was determined as "to develop a measurement tool that will serve to measure the level of intimacy in adolescence romantic relationships". The research was carried out in relational screening model. The research group was determined by using convenient sampling technique. Participants consisted of 263 students continuing their education at secondary and high school level in the 2019-2020 academic year. Data were collected using the items developed for the Demographic Information Form, the UCLA Loneliness Scale, and the Intimacy in Romantic Relationships Scale. Analyses were made with SPSS 17.00 package program. Findings obtained as a result of explanatory factor analysis revealed that there are three sub-dimensions of intimacy in adolescence romantic relationships. These dimensions were named as help and support (8 items), physical attraction (3 items), and trust in the relationship (4 items). It was determined that these three sub-dimensions explained 63% of the total variance. The factor loadings of the items ranged from .63 to .83. For congruent validity, the Pearson correlation value between the closeness scores of the participants and their loneliness scores was calculated. Findings revealed that there is a moderately statistically significant negative correlation ($r = .45$) between intimacy scores and loneliness scores. Again, Cronbach's Alpha coefficient was calculated as .92 for help and support sub-dimension, .79 for physical attraction, .70 for trust in relationship, and .81 for the whole scale. Cronbach's Alpha coefficients seem to be sufficient for the scale to be evaluated reliably. As a result, it can be stated that the "Intimacy Scale in Romantic Relationships: Adolescent Form", which consists of 15 items, is sufficient to be used to measure the level of intimacy in adolescent romantic relationships.

Key Words: Adolescence, romantic relationships, intimacy, scale development.

1. GİRİŞ

Yakınlık (intimacy) psikolojinin farklı alanlarında çalışan bilim insanlarının ele aldığı konulardan biridir. Kavramın kökenleri Latince iki kişi arasında derin sevgi ilişkisini ifade etmek için kullanılan “intimus” kavramına dayanmaktadır (Khaleque, 2019). Konu her ne kadar geniş kitlelerin ilgisini çekse de kavramın tanımlanmasında hala büyük zorluklar yaşanmaktadır. Örneğin, Moss ve Schwebel (1993) alan yazın çalışmalarında, 61 farklı yakınlık tanımı ile karşılaştıklarını bildirmişlerdir. İlginçtir ki bu tanımların her biri, yakınlık kavramının farklı yönlerine odaklanmaktadır. Bu durum, bireylerin yakınlığı farklı şekillerde deneyimlemelerinden ve deneyimlerini farklı şekillerde ifade etmelerinden kaynaklanıyor olabilir (Monsour, 1992). Bununla birlikte, farklı kültürlerin etkisi, durumun çok daha karmaşık hale gelmesine yol açıyor görünmektedir (Seki, Matsumoto ve Imahori, 2002). Ancak her durumda kişilerarası ilişkilerin önemli bir boyutu olarak kabul edilen yakınlığın, ergenlerin toplum ve bireylerle olan etkileşiminde belirleyici bir rol oynadığı ifade edilebilir. Gelişim psikolojisinin önemli kuramcılarında Harry Stack Sullivan ve Erik Erikson’un yakınlığa yaptıkları güçlü vurgu, bu durumun göstergelerindedir.

¹ Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında yürütülen “Ergenlik Dönemi Romantik İlişkilerinde Yakınlık” başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Yakınlık, gelişimsel açıdan önemli bir konu olduğu halde, ergenlik döneminde yakınlık gelişimi konusunda yapılan araştırmalar oldukça sınırlıdır. Kuramsal açıklamalarda yakınlığın hangi gelişimin döneminin görevleri arasında olduğu tartışmalıdır: Ergenlik mi? Genç yetişkinlik mi? (Erikson, 1968; Sullivan, 1953). Yoksa Steinberg'in (2007) ifade ettiği gibi erkekler ya da kızlarda yakınlık gelişimi farklı süreç ve aşamalarda şekilleniyor olabilir mi?

Sullivan (1953) yakınlık kapasitesinin ilk olarak ön ergenlik evresinde gelişmeye başladığını savunur. Bu evrede bireyler akranları ile ilişki kurma ihtiyacı hissederler. Çoğu zaman geniş arkadaş gruplarının üyeleri olsalar da grup içinde yakın arkadaşlarını ayırt edebilirler. Bu özel arkadaşlık, başkalarının gereksinimlerine karşı duyarlı olmayı öğrenmede önemli bir işleve sahiptir. Yine çocuk böyle bir arkadaşlık ilişkisinde kendini değerli görür; çünkü bu ilişki başkaları tarafından kabul edildiğinin ve sevildiğinin göstergesidir. Böyle ilişkiler geliştiremeyen çocuklar, yalnızlık hissedecekler ve sonraki gelişim evrelerinde de yakınlık kurmakta zorlanacaklardır. Sullivan'a göre ergenlik döneminde yaşanan en temel güçlüklerden biri, ön ergenlik evresindeki cinsellikten uzak, aynı cinsiyetten yakın arkadaş ilişkilerinden geç ergenlikteki cinsellik içeren, karşı cinsiyetten yakın arkadaşlık ilişkilerine geçiş yapmaktır. İlişkilerdeki bu türden değişikliklerin yaşanması ve yeni ilişki biçimine uyum sağlamak, kimi ergenlerde kaygı yaratabilir. Özellikle düşük özgüvenli bireyler için cinsellik dışı arkadaşlığın güvenli ortamından cinsellik içeren ilişkiler dünyasına girmek korkutucu olabilir.

Erikson (1968) için yakınlık, genç yetişkinlik döneminin gelişim görevidir. O, yakınlığa karşı yalıtılmışlık olarak adlandırdığı bu evrede, kimlik bunalımının yakınlığa karşı yalıtılmışlık şeklinde ortaya çıktığını ileri sürer. Bireyler karşı cinsle olgun yakın ilişkiler kurmayı başardıklarında çatışmayı uygun şekilde çözmüş olacaklardır. Bu çözüm, uyuma katkı sağlaması bakımından önemlidir. Karşı cinsle yakın ilişkiler kurulamadığında ise çatışma uygun şekilde çözülememiş olacak, bireyler yalıtılmışlık hissedecek, uyum sağlamada zorlanacaklardır. Yakınlık gelişiminin kimlik gelişiminden sonra gelmesi, başarılı bir yakınlık gelişiminin başarılı bir kimlik gelişimi üzerine inşa edilebileceğine işaret etmektedir.

Erikson iki kişinin kimliklerinin gerçek yakın ilişkilerde birbirleriyle kayıpsız olarak karıştığına inanmaktadır. İlişkisi olan iki kişi birlikte bir yaşam, bir gelecek ve bir kimlik yaratır; ancak bu süreçte partnerler kendi kimliklerini kaybetmezler. Dolayısı ile gençlerin gerçek yakın ilişkiler kurabilmeleri, tutarlı bir kimlik örüntüsü geliştirmelerine, yani kimliği başarımlarına bağlıdır. Güvenilir bir kimlik bütünlüğü olmaksızın karşı cinsiyetten birine ciddi vaatlerde bulunmak zordur; çünkü sağlam bir şekilde inşa edilmemiş bir kimlik, karşı cinsle yakın bir ilişkide kolaylıkla kaybedilebilir (Erikson, 1984). Bu durumda Sullivan ve Erikson'un yakınlık gelişimi konusunda birbirinden farklı görüşler sergiledikleri ifade edilebilir.

Kavramsal ve kuramsal belirsizlikler konu ile ilgili çalışmaları zorlaştırmaktadır. Bununla birlikte ergen romantik ilişkileri ile ilgili sorunlar ergenlerin kendileri, öğretmenler, psikolojik danışmanlar ve ana babalar tarafından giderek daha çok dile getirilmekte ve konuya olan ilgi artmaktadır. Ancak yakınlığın doğasını anlamadan sorunlara çözüm üretmek güçtür. Ergenlik dönemi romantik ilişkilerinde yakınlığın doğasına yönelik araştırmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bunun temel nedenlerinden biri geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmış ölçme araçlarının bulunmamasıdır. Yurtdışında gerçekleştirilen araştırmalar incelendiğinde birbirinden oldukça farklı yakınlık boyutlarının temele alındığı ve araştırmaların çoğunlukla yetişkin örneklemeler üzerinde gerçekleştirildiği görülmektedir (Hetherington and Soeken, 1990; Moss and Schwebel, 1993; Schaefer and Olsen, 1981; Tolstedt and Stokes, 1983; Walker and Thomson, 1983; Waring, McElrath, Mitchell and Derry, 1981). Türkiye'deki araştırmalarda ise yakınlık daha çok "kendini açma" ile sınırlandırılmaktadır (Odacı, 1994; Ören, 1995; Öztürk, 1990). Dolayısı ile Türkçe'de ergen romantik ilişkilerinde yakınlığı ölçmeye yönelik bir araç bulunmadığı söylenebilir. Bu nedenle çalışmanın temel amacı "Ergenlik dönemi romantik ilişkilerinde yakınlık düzeyini ölçmeye hizmet edecek bir ölçme aracı geliştirmek" olarak belirlenmiştir. Son olarak İngilizcedeki intimacy ve closeness kavramlarının her ikisinin de Türkçe'ye "yakınlık" olarak çevrilmesinin bir başka soruna yol açtığını belirtmek gerekir. İki farklı kavramın Türkçe alan yazında aynı karşılıkla anılması araştırmaların sınırını çizmeyi güçleştirmektedir. Bu nedenle araştırmada yakınlık kavramının İngilizcedeki "intimacy" kavramının karşılığı olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Bu hali ile kavramın romantik ilişkilere/partner ilişkilerine atıfta bulunduğu ve duygusal bir bağı, sevgiyi ve /ya da aşkı, içerdiği ifade edilebilir.

YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Modeli

Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama modelinde gerçekleştirilmiştir. İlişkisel tarama modelinde iki ya da daha fazla değişkenin varlığı ya da birlikte değişiminin incelenmesi amaçlanır (Karasar, 2006).

2.2 Araştırma Grubu

Araştırma grubunu 2019-2020 eğitim öğretim yılında ortaokul ve lise düzeyinde eğitimine devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Katılımcıların bir bölümü Erzincan İlinde eğitim gören öğrencilerden uygun örnekleme tekniği ile belirlenmiştir. Uygun örnekleme tekniğinde evrenin özelliklerini temsil ettiği düşünülen bireyler örnekleme dahil

edilmektedir (Johnson ve Christensen, 2014). Ancak dünya genelinde etkili olan yeni tip COVID-19 salgını nedeni ile ülke genelinde örgün eğitim faaliyetlerine ara verilmesi, araştırmacının katılımcıları farklı bir teknikle belirlemesini gerektirmiştir. Katılımcılar, çevrimiçi bir uygulama kullanılarak uygun örnekleme tekniği ile belirlenmeye devam edilmiştir. Araştırmaya toplamda 269 gönüllü katılımcı dahil olmuş, 6 katılımcının formu uygun şekilde doldurulmadığından analiz dışında bırakılmıştır. Dolayısı ile analizler 263 katılımcının verileri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de görülebilir.

Tablo 1. Araştırma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

		N	%
Sınıf	6	28	10,6
	7	31	11,8
	8	26	9,9
	9	50	19,0
	10	42	16,0
	11	43	16,3
	12	56	16,3
Cinsiyet	Kız	153	58,2
	Erkek	110	41,8
Anne eğitim durumu	Okuma-yazma bilmiyor	9	3,4
	İlköğretim	129	49,0
	Lise	94	35,7
	Üniversite ve üstü	31	11,8
Baba eğitim durumu	Okuma-yazma bilmiyor	4	1,5
	İlköğretim	91	34,6
	Lise	102	38,8
	Üniversite ve üstü	66	25,1

2.3. İşlem

Ölçek geliştirmek için Ercan’ın (2019) 18-34 yaş aralığındaki katılımcılardan topladığı verilere dayanarak geliştirdiği “Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği” çalışmasının madde havuzundan yararlanmıştır. Bunun için öncelikle Ercan’dan kullanım izni alınmış ve maddeler temin edilmiştir. Böyle bir yolun tercih edilmesinin nedenlerinden biri Ercan’ın çalışmasının hali hazırda aynı konuda geliştirilmiş, geçerlilik ve güvenilirliği test edilmiş bir ölçekle sonuçlanmış olmasıdır. Ancak Ercan’ın ölçek geliştirirken daha büyük bir yaş grubundan veri toplaması, ölçeğin son halinin ergenler için geçerli ve güvenilir bulgular üretmeyebileceğini düşündürmüştür. Bunun temel nedeni yakınlığın gelişimsel bir özellik olması ve farklı gelişim dönemlerinde farklı özellikler gösterme olasılığıdır. Aynı madde havuzu temele alınarak yapılacak bir çalışma hem ön hazırlığı kısıltacak pratik bir çözüm olarak değerlendirilmiş hem de elde edilen bulguların karşılaştırılarak gelişimsel farklılıkların ortaya konabileceği tahmin edilmiştir.

2.4 Veri Toplama Araçları

Bu çalışmanın veri toplama sürecinde Demografik Bilgi Formu, UCLA Yalnızlık Ölçeği ve Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği için geliştirilmiş olan maddeler kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu: Katılımcıların kişisel bilgilerini elde etmek amacı ile araştırmacı tarafından oluşturulan Demografik Bilgi Formu kullanılmıştır. Formda katılımcılara, sınıf, cinsiyet, yaş, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu soruları yönlendirilmiştir.

UCLA Yalnızlık Ölçeği: Ölçek, Russell, Peplau ve Cutrona (1980) tarafından bireylerin yalnızlık düzeylerini ölçmek için geliştirilmiştir. İlk kez Yaparel (1984) tarafından Türkçe’ye çevrilen ve kullanılan ölçeğin güvenilirlik ve geçerlilik çalışması Demir (1989) tarafından yapılmıştır. Demir, ölçeğin güvenilirliği için iç tutarlılık katsayısı ve test-tekrar test istatistik analizlerini kullanmıştır. Ölçeğin Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı .96 ve test-tekrar test yöntemi ile iki uygulama arasındaki korelasyon katsayısını ise .94 bulunmuştur. Ölçeğin geçerliliği için Demir (1989) yalnızlıktan yakınlık ve yakınmayan grupların puan ortalamalarını karşılaştırmış, iki grup arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu sonucuna ulaşmıştır ($t= 6.29, p<.001$). Çalışmada ayrıca ölçeğin Beck Depresyon Envanteri ve Sosyal İç Dönüklük alt ölçeği ile ilişkisine bakılmış ve bulunan korelasyon katsayılarının Beck Depresyon Envanteri ($r=.77, p<.001$) ve Sosyal İç Dönüklük alt ölçeği için ($r=.82, p<.001$) anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Ölçek toplam 20 sorudan oluşmaktadır. Dörtlü likert tipindeki (1= hiç katılmıyorum, 2= katılmıyorum, 3= katılıyorum, 4=tamamen katılıyorum) ölçekten alınabilecek puanlar 20-80 aralığındadır. Yüksek puanlar yalnızlık düzeyinin yüksekliğini, düşük puanlar yalnızlık düzeyinin düşükliğini ifade etmektedir. Bu çalışmada ölçeğin Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısı .85 olarak hesaplanmıştır.

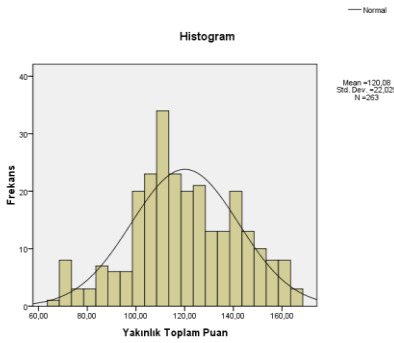
2.5 Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için Otlukbeli İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü’nden ve kullanılacak ölçme araçlarını geliştirenlerden/uyarlayanlardan gerekli izinler alınmıştır. Verilerin sınıf ortamında toplanmasında katılımcı

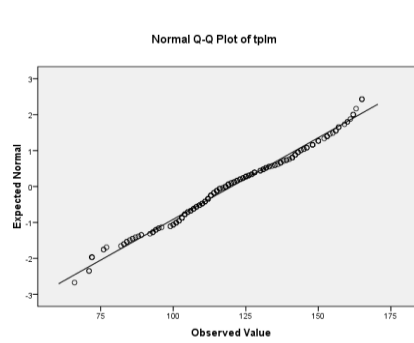
gönüllüğü esas alınmıştır. Uygulama öncesinde genel bir açıklamada bulunulmuş ve çalışma sonuçlarının bilimsel araştırma dışında herhangi bir üçüncü tekil ya da tüzel şahısla paylaşılmayacağı bilgisi verilmiştir. Sınıf ortamında verilerin toplanması ortalama otuz dakika sürmüştür. Verilerin çevrim içi ortamda toplanmasında öncelikle Google Form hazırlanmış ve denemesi yapılmıştır. Ardından ortaokul-lise düzeyinde çocukları bulunan anne babalara yönlendirme yapılarak çocuklarının araştırmaya katılmaları talep edilmiştir. Veriler internet ortamında da gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır.

2.6 Verilerin Analizi

Bu çalışmada katılımcılardan toplanan veriler, SPSS 17.00 programları kullanılarak analiz edilmiştir İlk olarak ölçek geliştirme aşaması için toplanan verilerin normallik varsayımları incelenmiştir. Bulgulara göre katılımcıların ölçekten elde ettikleri ortalama puan 120.08 (SH=1.36), medyan 118, çarpıklık değeri -.07 (SH=.15), basıklık değeri -.39'dur (SH=.30). Bu değerlerin normallik varsayımının karşılandığına işaret ettiği söylenebilir (Can, 2014). Bununla birlikte çizilen Histogram (Şekil 1) ve Normal Q-Q Grafikleri (Şekil 2) de normallik varsayımı değerlerini desteklemektedir.

Şekil 1. Histogram Grafiği

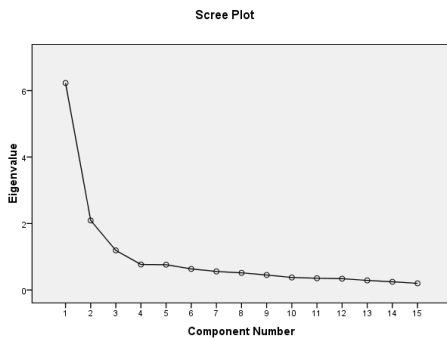
Şekil 2. Normal Q-Q Grafiği

3. BULGULAR

3.1 Yapı Geçerliliği Bulguları

Yapı geçerliliği için öncelikle Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri hesaplanmıştır. KMO değeri .89 ($p > .8$) bulunmuş; buna dayalı olarak veri sayısının yeterli olduğuna karar verilmiştir. Maddeler arası ilişkilerin Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) için uygun olup olmadığını tespit etmek için yapılan Barlett'in küresellik testi sonucunun anlamlı oluşu (Barlett Kikare= 1982.642, $p < .0001$) ve maddeler arası çoklu eş doğrusallığın bulunmaması da ($r > 0.8$ olan maddeler) faktör çözümlemesinin mümkün olduğu şeklinde yorumlanmıştır (Can, 2014).

AFA'da temel bileşenler analizi, varimax döndürme seçeneği kullanılarak yapılmıştır. Bu analizde temel amaç matrislerdeki satır ve sütunları birleştirerek faktörleri daha belirgin ve anlaşılır hale getirmektedir (Yaşlıoğlu, 2017). Analiz sonucunda faktör yük değerleri .45'in altında olan, birden fazla faktörle yüksek ilişki gösteren ve açıkladıkları varyans %5'in altında bulunan faktörleri oluşturan maddelerin sonraki analizde dışarıda bırakılmasına karar verilmiştir. Geride kalan 15 madde ile AFA ikinci kez yapılmıştır. Şekil 3'te Özdeğer-Bileşen Grafiği görülebilir.

Şekil 3. Özdeğer-Bileşen Grafiği

Özdeğer-Bileşen Grafiği, özdeğeri 1'in üstünde olan üç faktörün bulunduğunu ortaya koymuştur. Döndürme öncesi ve sonrasında elde edilen özdeğer ve varyans açıklama bulguları Tablo 2'de görülebilir.

Tablo 2. Özdeğer ve Varyans Açıklama Bulguları

Faktörler	Başlangıç Özdeğerleri			Döndürme Sonrası Değerler		
	Özdeğer	Varyans %	Toplam %	Özdeğer	Varyans %	Toplam%
1	6.23	41.52	41.52	5.04	34.03	34.03
2	2.09	13.95	55.47	2.27	15.15	49.17
3	1.19	7.93	63.40	2.13	14.23	63.40

Bulgulara göre özdeğeri 1'den büyük 3 faktör bulunmaktadır. Döndürmenin ardından birinci faktör için hesaplanan özdeğer 5.04, açıklanan varyans 34.03'tür. İkinci faktör için hesaplanan özdeğer 2.27, açıklanan varyans 15.15'tir. Üçüncü faktör için hesaplanan özdeğer 2.13, açıklanan varyans 14.23'tür. Üç faktör birlikte toplam varyansın %63.40'ını açıklamaktadır. Faktörler, faktörleri oluşturan maddeler ve faktör yükleri Tablo 3'te görülebilir.

Tablo 3. Döndürme Sonrası Bileşenler Matrisi

Faktörler	Maddeler	Faktör yükleri
Birinci Faktör	m13 Ona zor zamanlarında destek olurum	..83
	m9 Onun için her konuda elimden geleni yaparım	..79
	m39 Gerekğinde onu savunurum	..79
	m37 İhtiyacı olduğunda ona yardım ederim	..79
	m3 İhtiyaç duyduğunda onu dinlerim	..78
	m15 İhtiyaç duyduğunda yanında olurum	..77
	m11 Karşılaştığı güçlüklerle başa çıkmada onu desteklerim	..74
	m23 Onun düşüncelerini açıklamasına yardımcı olurum	..64
İkinci Faktör	m16 Bana dokunması hoşuma gider	..81
	m30 Ona dokunmak hoşuma gider	..75
	m5 Bana sarılması hoşuma gider	..73
Üçüncü Faktör	m29 Bazı şeyleri benden saklar	..79
	m22 Beni aldatabileceğini düşünüyorum	..75
	m26 Onun bana her konuda doğruyu söylemediğini düşünüyorum	..66
	m36 Terk edilmekten korkuyorum	..63

Bulgular 13, 9, 39, 37, 3, 15, 11 ve 23 numaralı maddelerin birinci faktörü oluşturduğuna işaret etmektedir. Bu faktörü oluşturan maddelerin faktör yükleri .64 ile .83 arasında değişmektedir. İkinci faktör 16, 30 ve 5 numaralı maddelerden oluşmaktadır. Bu faktörü oluşturan maddelerin faktör yükleri .73 ile .81 arasında değişmektedir. Üçüncü faktör 29, 22, 26 ve 36 numaralı maddelerden oluşmaktadır. Bu faktörü oluşturan maddelerin faktör yükleri .63 ile .79 arasında değişmektedir. Elde edilen bulgularına dayanarak ölçeğin faktör yapısının uygun olduğu söylenebilir.

3.2 Uyum Geçerliliği Bulguları

Uyum geçerliliği testi için katılımcıların geliştirilmekte olan ölçekten aldıkları puanlar ile UCLA yalnızlık ölçeğinden aldıkları puanların ilişkili olup olmadığına bakılmıştır. Bunun için puanlar arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı değerleri hesaplanmıştır. Analiz sonuçları Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 4. Romantik İlişkide Yakınlık Puanları ile Yalnızlık Puanları arasındaki Pearson Korelasyon Katsayısı Değerleri

	Yalnızlık
Romantik ilişkide yakınlık	-.45**
N	265

**p<.01

Tablo 4, katılımcıların romantik ilişkide yakınlık puanları ile yalnızlık puanları arasında negatif yönde, orta düzeyde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır ($r=-.45$, $p<.01$). Katılımcıların romantik ilişkide yakınlık puanları yükseldikçe yalnızlık puanları düşmektedir. Söz konusu bulgunun uyum geçerliliğini desteklediği söylenebilir.

3.3 Güvenilirlik Bulguları

Ölçeğin güvenilirliğini test etmek için maddelerin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı ve faktörlerdeki maddelerin madde-toplam puan korelasyon değerleri hesaplanmıştır. Üç faktör için yapılan güvenilirlik analizi bulguları Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Faktör	Madde	Madde Silindiğinde Faktör Ortalaması	Madde Silindiğinde Faktör Varyansı	Madde-Toplam Korelasyonu	Puan	Madde Silindiğinde Cronbach's Alpha
1	13	21.64	29.11	.77		.90
	9	21.79	30.33	.77		.90
	39	21.49	30.90	.74		.91
	37	21.71	30.57	.71		.91
	3	21.72	30.63	.70		.91
	15	21.62	30.33	.77		.90
	11	21.54	30.63	.73		.91
	23	21.72	31.75	.63		.91
2	16	5.55	4.02	.64		.71
	30	5.63	3.95	.60		.76
	5	5.37	4.13	.66		.69
3	29	7.99	6.22	.52		.61
	22	7.85	5.80	.48		.63
	26	8.08	5.89	.50		.62
	36	8.15	5.99	.43		.67

Analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre birinci faktörü oluşturan maddelerin madde-toplam puan korelasyon değerleri .63 ile .77, ikinci faktörü oluşturan maddelerin madde-toplam puan korelasyon değerleri .60 ile .66 ve üçüncü faktörü oluşturan maddelerin madde-toplam puan korelasyon değerleri .43 ile .52 arasında değişmektedir. Bulgulara dayanarak ölçekten çıkarılması gereken herhangi bir madde olmadığı söylenebilir.

Ölçeği oluşturan her bir faktör ve ölçeğin tamamı için hesaplanan Cronbach's Alpha değerlerine Tablo 6'de yer verilmiştir.

Tablo 6. Faktörler ve Ölçeğin Tamamı İçin Hesaplanan Cronbach's Alpha Değerleri

Faktör	Madde sayısı	Cronbach's Alpha
Bir	8	.92
İki	3	.79
Üç	4	.70
Ölçeğin tamamı	15	.81

Tablo 6'da görüldüğü gibi birinci faktör için hesaplanan Cronbach's Alpha değeri .92, ikinci faktör için hesaplanan değer .79, üçüncü faktör için hesaplanan değer .70 ve ölçeğin tamamı için hesaplanan değer .81'dir. Cronbach's Alpha katsayısı değerlendirme kriterlerine göre hesaplanan değer .00 ile .40 aralığında ise ölçek güvenilir değildir; 40- .60 aralığında ise ölçek düşük güvenilirliktedir; .60 -.80 aralığında ise ölçek oldukça güvenilirdir; son olarak .80 1.00 aralığında ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (Tavşancıl, 2002). Bu durumda birinci faktör "yüksek derecede güvenilir", ikinci ve üçüncü faktörler "oldukça güvenilir", ölçeğin tamamı ise yine yüksek derecede güvenilir şeklinde sınıflandırılabilir.

Son aşamada faktörleri oluşturan maddelerin özellikleri göz önünde bulundurularak adlandırmaya gidilmiştir. Buna göre birinci faktörün "yardım ve destek", ikinci faktörün "fiziksel çekim", üçüncü faktörün "ilişkide güven" şeklinde adlandırılmasına karar verilmiştir. Sonuç olarak elde edilen ölçeğin asgari geçerlilik ve güvenilirlik koşullarını sağladığı söylenebilir. Ölçek sekizi yardım ve destek, üçü fiziksel çekim ve dördü ilişkide güven alt boyutlarını oluşturan toplam on beş (15) maddeden oluşmaktadır. Ölçek dördümlük likert tipindedir (1= Hiç katılmıyorum 2= Biraz katılıyorum 3= Çoğunlukla katılıyorum 4= Tamamen/Her zaman katılıyorum). Ölçeğin ilişkide güven boyutunu oluşturan maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puanlar yükseldikçe romantik ilişkide yakınlık düzeyinin arttığı, ölçekten alınan puanlar düştükçe romantik ilişkide yakınlık düzeyinin azaldığı kabul edilebilir. Ölçek için önerilen isim "Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği: Ergen Formu"dur.

4. SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu araştırma, ergen romantik ilişkilerinde yakınlığı ölçmek için bir ölçek geliştirilmesi planlanmıştır. Bunun için Ercan'ın (2019) Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeğini geliştirirken temele aldığı 43 madde kullanılmıştır. Uzman görüşüne sunulan maddelerinden birinin ergen yaş grubu için uygun olmayabileceği kararına varılmış, pilot uygulama 42 maddelik form ile gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada bir sorunla karşılaşmadığı için veriler Kişisel Bilgi Formu, 42 maddelik taslak form ve UCLA Yalnızlık Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Temel analizler öncesinde normallik varsayımı incelenmiş ve veri setinin normallik varsayımını karşıladığı görülmüştür. Yapılan AFA sonucunda elde edilen bulgular, ergenlik dönemi romantik ilişkilerinde yakınlığın üç alt boyutu bulunduğunu ortaya koymuştur: Yardım ve destek, fiziksel çekim ve ilişkide güven. Bu üç alt boyutun, toplam varyansın %63'ünü açıkladığı tespit edilmiştir. Uyum geçerliliği için katılımcıların yakınlık puanları ile yalnızlık puanları arasındaki Pearson Korelasyon değeri hesaplanmıştır. Elde edilen sonuç, yakınlık puanları ile yalnızlık puanları arasında negatif yönde orta düzeyde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koymuştur. Yani katılımcıların yakınlık puanları arttıkça yalnızlık puanları düşmektedir. Bu bulgunun yakın ilişkilerin bireylerin yalnızlık düzeyini düşüreceği göz önünde bulundurulduğunda uyum geçerliliğini desteklediği söylenebilir. Yine her bir alt boyut ve ölçeğin tamamı için hesaplanan Cronbach's Alpha katsayıları, ölçeğin güvenilir olarak değerlendirilebilmesi için yeterli görünmektedir. Sonuç olarak 15 maddeden oluşan "Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği: Ergen Formu"nun (RİYÖ: Ergen Formu), ergen romantik ilişkilerinde yakınlık düzeyini ölçmek için kullanılacak yeterlilikte olduğu ifade edilebilir. Dördümlük likert tipindeki ölçek yardım ve destek, fiziksel çekim ve ilişkide güven alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeğin

Ölçek geliştirme sonrasında elde edilen bulgular, Ercan'ın (2019) Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği Geliştirme çalışmasında elde ettiği bulgularla karşılaştırılmıştır. Bulgular, Ercan'ın bulguları bazı açılardan uyuşmakta; ancak tam olarak örtüşmemektedir. Ercan'ın çalışmasında ortaya çıkan yakınlık boyutları, kendini açma, fiziksel çekim, destek ve güven olmak üzere dört kategoriden oluşmaktadır. Bu durumda elde edilen alt boyutlar karşılaştırıldığında iki araştırmanın bulguları arasında iki temel fark bulunduğu söylenebilir. Bunlardan ilki, Romantik İlişkilerde Yakınlık: Ergen Formu çalışmasında "kendini açma" gibi önemli bir boyutun ortaya çıkmamış olmasıdır; ikincisi, güven boyutunun daha çok "ilişkide güven" olarak değerlendirilebilecek maddelerden oluşmasıdır. Bu farklılıkları ergenlerde yakınlık konusunda devam eden bir grup tartışma ile ilişkilendirmek mümkündür.

Ergenlerde yakınlık konusunda devam tartışmalarından ilki yakınlık gelişiminin; Erikson'un ileri sürdüğü gibi genç yetişkinlik döneminin mi yoksa Sullivan'ın ileri sürdüğü gibi ergenlik döneminin mi gelişim görevi olduğudur. Erikson (1968) –her ne kadar sürecin yaşam boyu devam ettiğini kabul etse de- kimlik gelişimini ergenlik, yakınlık gelişimini genç yetişkinlik yılları ile ilişkilendirir. Gerçek bir yakın ilişki kurabilmek için öncelikle kimliğin kazanılması gerekir. Oysa Sullivan (1953) yakın ilişki deneyimlerinin kimlik gelişimini öncelediğini ileri sürer; yakın ilişkiler kimlik denemeleri için ortam sağlaması bakımından önemlidir. Alan yazın incelendiğinde bu konuda kesin bir görüş birliği bulunmadığı görülmektedir. Bazı araştırmaların bulguları Erikson'un bakış açısını, diğerlerinin bulguları Sullivan'ın bakış açısını desteklemektedir (Steinberg, 2013). Bu farklılığın çeşitli nedenleri olabilir; bunlardan ilki “yakınlık” kavramının kesin, sınırları tam olarak belirlenmiş bir tanımının bulunmamasıdır (Prager, 1995). Bir başka nedense yakınlığın bir süreç dahilinde şekilleniyor olma olasılığıdır.

Erikson'un da ileri sürdüğü gibi ergenlikle birlikte ortaya çıkmaya başlayan romantik ilişkiler, doğrudan olgun bir yakınlığı içermiyor olabilir. Kendini açma, hem romantik hem de romantik olmayan ilişkilerde önemli bir yakınlık ögesidir. Öyle ki romantik ilişkilerde yakınlık konusunun çoğu zaman kendini açma ile sınırlandırılarak ele alındığı görülmektedir (Prager, 1994). Aynı zamanda ergen arkadaşlık ilişkilerinde de cinsiyetler arası bir nitelik farklılığı bulunduğu söylenebilir. Kızların arkadaşlıkları daha “yakın” olarak değerlendirilir; onlar ilişkilerinde daha çok kendilerini açarlar ve kişisel sınırlarını paylaşırlar; yakın arkadaşları ile ilişkileri yüzeysel olmaktan çok derindir. Oysa erkeklerde, arkadaşlık ilişkilerinde kendini açma ve sınırları paylaşma öne çıkan özellikler değildir; onlar daha çok etkinlik temelli ilişkilere yönelirler. Erkeklerin ilişkilerinin bu özelliği onların ilişkilerinin sahte yakınlık (psödo intimacy) olarak anılmasına yol açmaktadır. Ergen arkadaşlık ilişkileri konusunda gerçekleştirilen pek çok araştırma, bu cinsiyet farkını desteklemektedir (Steinberg, 2013). Bu durumda elde edilen bulgular ergenlik dönemi romantik ilişkilerinde daha çok denemelerin yapıldığını, bu ilişkilerin gerçek yakın ilişkilerin şekillenmesinde önemli bir rolü olduğunu fakat tam olarak gerçek yakın ilişkiler niteliği taşıyabileceğini düşündürmektedir. Bu durumda söz konusu bulgu ergen romantik ilişkilerinde partnerlerin birbirlerine kendini açmaktan uzak durdukları ve genel olarak karşısındaki kişiye tam olarak güvenme konusunda temkinli oldukları (güven bu araştırmada sadece ilişki ile ilgili maddelerle ifade edilmiştir) şeklinde açıklanabilir. Kaldı ki kendini açma ve güven birbirleri ile oldukça ilişkili özelliklerdir. Çoğu birey ancak ilişkide bulunduğu kişiye gerçekten güvenirse kendini açmayı tercih eder. Oysa araştırmanın bulguları ergen romantik ilişkilerinde genel bir “güven” faktörünü değil sadece “ilişkide güven” faktörünü ortaya çıkarmıştır. Dolayısı ile genel anlamda partnerine henüz yeterince güvenmeyen ergen, kendini açmıyor olabilir. Sonuç olarak ergen romantik ilişkilerinde yakınlık göstergeleri ile genç yetişkinlik yılları romantik ilişkilerinde yakınlık göstergelerinin tam olarak örtüşmediği ve yakınlığın gelişimsel olarak değişen bir özellik olduğu düşünülebilir.

Bundan sonra yapılacak çalışmalarda ölçek maddelerinin yapı geçerliliğinin cinsiyet farkı temelinde karşılaştırması önerilebilir. Böyle bir araştırma, yakınlık gelişiminde cinsiyet farkı olup olmadığına ilişkin tartışmalara katkı sunması bakımından önemli olabilir. Yine yapılacak boylamsal çalışmalar yakınlık gelişimini anlamaya yardım edecektir. Ayrıca yakınlığın diğer psiko-sosyal değişkenlerle ilişkisi incelenebilir. Son olarak uygulayıcıların; özellikle okul psikolojik danışmanlarının ergenlik dönemindeki öğrencilere yaklaşımlarında yakınlık gelişimini göz önünde bulundurmaları önerilebilir. Bu konuda diğer öğretmenlere ve ailelere verilecek eğitimler de ergen gelişimini desteklemek bakımından önemli görünmektedir.

KAYNAKÇA

1. Can, A. (2014). SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi, Pegem Akademi, Ankara.
2. Demir, A. (1989). “UCLA Yalnızlık Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliliği”, Turkish Journal of Psychology, 7, 14-18.
3. Ercan, H. (2019). “Romantik İlişkilerde Yakınlık Ölçeği Geliştirme Çalışması”, OPUS International Journal Of Society Researches, 11(18), 205-231.
4. Erikson, E. H. (1968). Identity: Youth and Crisis (No. 7), WW Norton & Company, New York.
5. Erikson, E. H. (1984). “Reflections on The Last Stage—and The First”, The Psychoanalytic Study of The Child, 39(1), 155-165.
6. Hetherington, S. E., & Soeken, K. L. (1990). “Measuring Changes in Intimacy and Sexuality: A Self-Administered Scale”, Journal of Sex Education and Therapy, 16(3), 155-163.
7. Johnson B. & Cristensen, L. (2014). Eğitim Araştırmaları: Nicel, Nitel ve Karma Yaklaşımlar (Çev. Ed. S. B. Demir), Eğitim Kitabı, Ankara.
8. Karasar, N. (2006). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Yayıncılık, Ankara.
9. Khaleque, A. (2018). Intimate Relationships Across The Lifespan: Formation, Development, Enrichment, And Maintenance, Praeger, California.

10. Monsour, M. (1992). "Meanings of Intimacy in Cross- and Same-Sex Friendships", *Journal of Social and Personal Relationships*, 9(2), 277–295. <https://doi.org/10.1177/0265407592092007>
11. Moss, B. F., & Schwebel, A. I. (1993). "Defining Intimacy in Romantic Relationships", *Family Relations: An Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies*, 42(1), 31–37. <https://doi.org/10.2307/584918>
12. Odacı, H. (1994). "Karadeniz Teknik Üniversitesi Fatih Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Yalnızlık, Benlik-Saygısı ve Yakın İlişkiler Kurabilme Düzeylerinin ve Bu Düzeyler Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
13. Ören, Ş. (1995). "Sosyo-Ekonomik Düzey ile Kendini Gerçekleştirmenin Bazı Boyutları Arasındaki İlişkiler (Zamanı İyi Kullanma, Desteği İçten Alma, Kendini Kabul Edebilme ve Başkaları ile Yakınlık Kurabilme)". Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
14. Öztürk, İ. (1990). "Ana-Baba Tutumlarının Üniversite Öğrencilerinin Bağımsızlık, Duyguları Anlama, Yakınlık, Başatlık, Kendini Suçlama Ve Saldırganlık Düzeylerine Etkisi". Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış.
15. Prager, K. J. (1995). *The Psychology of Intimacy*. The Guilford Press, New York.
16. Russell, D., Peplau, L. A., & Cutrona, C. E. (1980). "The Revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and Discriminant Validity Evidence", *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(3), 472.
17. Seki, K., Matsumoto, D., & Imahori, T. T. (2002). "The Conceptualization and Expression of Intimacy in Japan and The United States", *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 33(3), 303-319.
18. Steinberg L. (2013). *Ergenlik*, 2. Baskı (Çev. Ed. Figen Çok). İmge Kitabevi Yayınları, Ankara.
19. Steinberg, L. (2007). "Risk Taking in Adolescence: New Perspectives From Brain And Behavioral Science", *Current Directions in Psychological Science*, 16(2), 55-59.
20. Sullivan, H. S. (1953). *Interpersonal Theory of Psychiatry*. Norton, New York.
21. Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Nobel Yayıncılık, Ankara.
22. Tolstedt, B. E., & Stokes, J. P. (1983). "Relation of Verbal, Affective, and Physical Intimacy to Marital Satisfaction", *Journal of Counseling Psychology*, 30(4), 573.
23. Walker, A. J., & Thompson, L. (1983). "Intimacy and Intergenerational Aid and Contact Among Mothers and Daughters", *Journal Of Marriage and The Family*, 45(4), 841-849.
24. Waring, E. M., Mcelrath, D., Mitchell, P., & Derry, M. E. (1981). "Intimacy and Emotional İllness in The General Population", *The Canadian Journal of Psychiatry*, 26(3), 167-172.
25. Yaparel, R. (1984). *Sosyal İlişkilerdeki Başarı ve Başarısızlık Nedenlerinin Algılanması ile Yalnızlık Arasındaki Bağlantı*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
26. Yaşlıoğlu, M. M. (2017). "Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması". *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.